

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****MAHMUT DENİZ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/3512
Karar Tarihi : 26/5/2021

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Hicabi DURSUN
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FIDAN
Raportör : Zehra GAYRETLİ
Başvurucu : Mahmut DENİZ
Vekili : Av. Salih ÖZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; müdafinin mesleki mazeret dilekçesinin kabul edilmemesi nedeniyle müdafî yardımından yararlanma hakkıyla bağlantılı olarak savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının, ilgili ve yeterli bir gerekçe gösterilmeden istinaf talebinin esas yönünden reddedilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 1/2/2019 tarihinde yapılmıştır.
3. *Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.*
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. 1987 doğumlu olan başvuru, bireysel başvuru konusu olayların geçtiği tarihte İstanbul'da ikamet etmekte ve danışmanlık hizmeti veren bir firmada çalışmaktadır.

9. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 4/9/2015 tarihli iddianamesi ile başvurucu hakkında başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçundan kamu davası açılmıştır.

10. İddianamede başvurusunun 11/12/2014 tarihinde müşteki Y.C.yi 850...45 numaralı telefon hattı üzerinden arayarak müştekinin çeşitli bankalardan olan alacaklarını belirli bir ücret karşılığında takip etmeyi teklif ettiği, teklifi kabul eden müştekinin takip işlemleri için başvurucaya ödeme yapmasına rağmen karşılığında hizmet sunulmadığı iddia edilmiştir. İddianameye göre başvuruca, müştekinin çeşitli bankalarda bulunan toplam 1.800 TL alacağının tahsil işlemlerini 500 TL karşılığında takip etmeyi teklif etmiş; bu teklifi kabul eden müşteki hizmet mukabili ödeme yapmak amacıyla kredi kartı bilgilerini başvurucaya vermiştir. Başvurusunun kredi kartından ücreti tahsil etmesine rağmen karşılığında herhangi bir hizmet sunmadığı iddia edilmiştir.

11. İstanbul 22. Asliye Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülen yargılamanın 24/3/2016 tarihli ilk celsesine başvuruca katılmamıştır. İlk celsede müştekinin beyanları alınmış ve başvurusunun zorla getirilmesine karar verilerek duruşma 11/10/2016 tarihine ertelenmiştir. 11/10/2016 tarihli celsede de hazır edilemeyen başvuruca hakkında yakalama müzakeresi düzenlenerek duruşma 9/3/2017 tarihine ertelenmiştir.

12. Başvurusunun 2/12/2016 tarihinde yakalanarak Mahkemede hazır edilmesi üzerine anılan tarihte duruşma açılarak başvurusunun savunması alınmıştır. Başvuruca, müdafinin de hazır bulunmasıyla yaptığı savunmasında özetle suçlamayı reddetmiştir. Başvuruca müdafii de başvurusunun danışmanlık hizmetinin karşılığı olarak ve müştekinin hilgisi dâhilinde kredi kartından tahsilat yapıldığını, dolayısıyla atılı suçun unsurlarının olayda mevcut olmadığını belirtmiştir.

13. Yargılamanın 9/3/2017 tarihli celsesinde başvuruca ve müdafii hazır bulunarak daha önceki savunmalarını tekrar etmişlerdir. Mahkeme duruşmayı 19/9/2017 tarihine ertelemiştir. 19/9/2017 tarihli celsede başvurusunun müdafii tarafından mazeret dilekçesi ibraz edilmiştir. Başvuruca müdafinin mazereti Mahkemece kabul edilerek duruşma 22/2/2018 tarihine ertelenmiştir.

14. Öte yandan başvuruca müdafii 6/2/2018 tarihinde vekillik görevinden çekildiğini bildiren dilekçeyi Mahkeme dosyasına sunmuştur. Bunun üzerine başvuruca kendisini temsil etmesi için yeni bir müdafii seçmiştir.

15. 22/2/2018 tarihli son celsede başvuruca hazır bulunmamış ve başvuruca vekâletnameyle temsil eden müdafii tarafından da mazeret dilekçesi sunulmuştur. Mahkemece "müdafinin geçen celsede de mazeret sunduğu anlaşılacakla yargılamanın sürüncemede kalmaması için mazeretin reddine" karar verilerek başvuruca ve müdafinin yokluğunda hüküm açıklanmıştır.

16. Mahkemenin 22/2/2018 tarihli kararı ile başvuruca hakkında atılı suçtan 2 yıl 6 ay 4 gün hapis ve 80 TL adli para cezasına hükmedilmiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Sanıkların savunmaları, Katılan beyanı, hazırlık ifadeleri, banka yazı cevabı, tutulan tutanaklar, toplanan deliller, iddia ve tüm dosya kapsamı hep birlikte değerlendirildiğinde, müşteri 850 .. 45 numaralı hattan arandığını, kredi kartları aidatlarının geri ödenmesi için 500 TL hesabından para çekilmesi gerektiğinin kendisine söylendiğini, bu nedenle 5344 ... 2016 numaralı kart bilgisini verdiğini hesabına kart aidatlarının iade edilmediğini, kurye ile gönderilen formları doldurup gönderdiği ve kartından 500 TL harcama yapıldığı, şikayetçinin Garanti Bankası Alibeyköy şubesinden alınan kredi kartından 11/12/2014 tarihinde Sanık [B.T.ye] ait ... işyerinden 500 TL harcama yapıldığı tespit edilmiş, telekomünikasyon firması tarafından 850 .. 45 numaralı hattın [A.] Danışmanlık adlı firmaya ait olduğunun bildirildiği, [A.] Danışmanlık adlı firma yetkilisinin sanık Mahmut Deniz olduğu, böylelikle sanıkların üzerilerine atılı suçu işledikleri sanıkların kaçamaklı ikrarları, banka yazı cevapları ve tüm dosya kapsamı ile anlaşılması olup aşağıdaki hüküm kurulmuştur."

17. Başvurucu; diğerlerinin yanı sıra avukatının mazeretinin kabul edilmemiş olması nedeniyle savunma hakkının kısıtlandığını, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacıyla tahkikatın genişletilmesi yönünde bazı taleplerini ileri süremediğini, müşterinin zararının karşılanabilmesi için mehil talebinde bulunma istemini de Mahkemeye iletemediğini, haksız yere mahkûmiyetine karar verildiğini belirterek 27/3/2018 tarihinde karara karşı istinaf kanun yoluna müracaat etmiştir. Başvurucu, istinaf dilekçesinin ekinde avukatının mesleki mazeretini gösteren belgelere yer vermiştir.

18. Diğer taraftan müşteri, zararının başvuru tarafından karşılanması üzerine şikâyetten vazgeçtiğine ilişkin dilekçesini 30/7/2018 tarihinde dava dosyasına sunmuştur.

19. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Ceza Dairesinin 21/12/2018 tarihli kararı ile istinaf talebi esastan reddedilmiştir.

20. Başvurucu 2/1/2019 tarihinde nihai karardan haberdar olduğunu beyan ederek 1/2/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 26/5/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Savunma İçin Gerekli Zaman ve Kolaylıklara Sahip Olma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu, müdafinin gerekçeli mazeret dilekçesinin reddilmesi suretiyle müdafî yardımından etkin bir şekilde faydalanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının müdafî yardımından yararlanma hakkıyla bağlantılı olarak savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

24. Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes iddia, savunma ve adil yargılanma hakkına sahiptir. Anayasa'nın anılan maddesinde adil yargılanma hakkından ayrı olarak iddia ve savunma hakkına birlikte yer verilmesi, taraflara iddia ve savunmalarını mahkeme önünde dile getirme fırsatı tanınması gerektiği anlamını da içermektedir (*Mehmet Fidan*, B. No: 2014/14673, 20/9/2017, § 37).

25. Ceza yargılamasında savunma hakkının güvence altına alınması, demokratik toplumun temel ilkelerindedir (*Erol Aydeğer*, B. No: 2013/4784, 7/3/2014, § 32). İddiaya karşı savunma imkânı tanınmadığı sürece adil muhakeme yapılması mümkün değildir. Savunma hakkı tanınmadan kişilerin cezalandırılması, Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan masumiyet karinesine de uygun değildir (*Ufuk Rifat Çobanoğlu*, B. No: 2014/6971, 1/2/2017, § 36).

26. Suç isnadı altındaki kişiye savunma hakkının şeklen değil gerçek anlamda sağlanması gerekir. Bunun için suç isnadı altındaki kişi, savunma için yeterli imkâna yani gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmalıdır. Bu itibarla anılan güvence adil yargılanma hakkının kapsam ve içeriğine dâhil ve bu hakkın doğal sonucudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "...ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (b) bendinde, bir suç ile itham edilen herkesin savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı düzenlenmiştir (*Ufuk Rifat Çobanoğlu*, § 37).

27. Anayasa Mahkemesi de savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının Anayasa'nın 36. maddesinde belirtilen *adil yargılanma* kavramı yanında *meşru vasıta ve yollardan yararlanma* kavramının da kapsamında olduğunu belirtmiştir (AYM, E.1992/8, K.1992/39, 16/6/1992).

28. *Gerekli zaman* yargılanan kişinin hakkındaki iddiaları öğrendikten sonra savunma için zorunlu hazırlıkları yapabileceği süreyi ifade etmektedir. Savunma için *gerekli kolaylık* kavramı ise şüpheliye/sanığa savunma için yardımcı olacak veya olabilecek zorunlu olan imkânları ifade etmekte ve *silahların eşitliğini* sağlamayı amaçlamaktadır. Suç isnadı altındaki kişiye sağlanması zorunlu kolaylıklar, savunma için *gerekli* olanlardır. Bu kolaylıklardan biri de kovuşturma evresinde sanığın müdafii aracılığıyla deliller üzerine görüş sunmasına imkân verilmesidir. Bu hak yönünden de somut olayın özelliklerinin belirleyiciliği büyük öneme sahiptir. Değerlendirme, yargılamanın bütünlüğü gözetilerek yapılmalıdır (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Ufuk Rifat Çobanoğlu*, §§ 43, 45).

29. Somut olayda başvuru vekâletnameyle temsil eden müdafinin de hazır bulunduğu 2/12/2016 tarihli celsede başvuru, suçlamaya ilişkin olarak ayrıntılı bir şekilde savunma yapmıştır. Başvuru müdafii de söz konusu savunmaya katıldığını belirterek danışmanlık hizmetinin karşılığı olarak müştekinin bilgisi dâhilinde kredi kartından tahsilat yapıldığını, dolayısıyla atılı suçun unsurlarının olayda mevcut olmadığını ifade etmiştir (bkz. § 12). Takip eden 9/3/2017 tarihli celsede de başvuru ve müdafii hazır bulunarak dosyadaki delillere ve diğer sanıkların ifadelerine karşı iddia ve itirazlarını ileri sürmüşlerdir.

30. Yargılamanın takip eden 19/9/2017 tarihli celsesine ise başvuru ve müdafii katılmamıştır. Bu celsede başvuru müdafii tarafından Mahkemeye gönderilen mesleki mazerete ilişkin dilekçe Mahkemece kabul edilerek duruşma 22/2/2018 tarihine ertelenmiştir.

Celse arasında başvuru avukatının müdafilik görevinden çekilmesi üzerine başvuru başka bir müdafii seçmiştir. Bu müdafinin de mesleki mazeret bildirerek yargılamanın 22/2/2018 tarihli son celsesine katılmaması üzerine Mahkeme, yargılamanın sürüncemede kalmaması amacıyla söz konusu mazeret talebini reddederek başvuru ve müdafinin yokluğunda hükmü açıklamıştır.

31. Başvuru konusu yargılama altı celsede tamamlanmıştır. Başvurucuya kovuşturma evresinde müdafii aracılığıyla deliller üzerine görüş sunma imkânı verilmiştir. Buna göre başvurunun savunma için zorunlu hazırlıkları yapabileceği süreye sahip olduğu, bir müdafinin yardımından yararlanmak suretiyle yargılama aşamalarında savunmasını yaptığı, dava dosyasında yer alan delillere karşı iddia ve itirazlarını ileri sürdüğü anlaşılmaktadır. Öte yandan başvuru, bir müdafinin hukuki ve teknik yardımından faydalanarak karara karşı istinaf talebinde bulunmuş; ilk derece mahkemesi önünde ileri sürmediğini belirttiği iddia ve itirazlarını istinaf dilekçesinde ayrıntılı olarak açıklama imkânına da sahip olmuştur. Sonuç olarak yargılamaya bir bütün olarak bakıldığında -somut olayın özel koşullarında- başvurunun savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkına yönelik bir ihlalin bulunmadığının açık olduğu görülmektedir.

32. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

33. Başvuru, istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü hususlara neden itibar edilmediğine ilişkin ilgili ve yeterli bir gerekçe gösterilmeden istinaf talebinin reddedildiğini belirterek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

34. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiş ancak gerekçeli karar hakkından açıkça söz edilmemiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 36. maddesine "...ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının kapsamına gerekçeli karar hakkının da dâhil olduğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birçok kararında vurgulanmıştır. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının gerekçeli karar hakkı güvencesini de kapsadığının kabul edilmesi gerekir (*Abdullah Topçu*, B. No: 2014/8868, 19/4/2017, § 75).

35. Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında da "*Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.*" denilerek mahkemelere kararlarını gerekçeli yazma yükümlülüğü yüklenmiştir. Anayasa'nın bütünlüğü ilkesi gereği anılan Anayasa kuralı da gerekçeli karar hakkının değerlendirilmesinde gözönünde bulundurulmalıdır (*Abdullah Topçu*, § 76).

36. Gerekçeli karar hakkı, yargılamada ileri sürülen tüm iddialara ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Bu nedenle gerekçe gösterme zorunluluğunun

kapsamı kararın niteliğine göre değişebilir (*Mehmet Yavuz*, B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51). Kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeye aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterlidir (*Yasemin Ekşi*, B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 57).

37. Somut olayda kanun yolu incelemesi sonucunda verilen kararda, değerlendirme konusu derece mahkemesinin hüküm ve gerekçesinin uygun bulunduğu dikkate alındığında gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlal olmadığını açık olduğu anlaşılmaktadır.

38. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Diğer İhlal İddiaları

39. Başvurucu; taraflar arasında hizmet satımına ilişkin hukuki bir uyumsuzluk bulunduğu hâlde suçun hatalı vasıflandırılması nedeniyle hapis cezasına mahkûm edildiğini, bu cezanın bir sonucu olarak hürriyetinin kısıtlandığını belirterek anayasal haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

40. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (*Ahmet Sağlam*, B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

41. Başvurucu tarafından ileri sürülen iddialar, mahkemelerce delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olup mahkeme kararlarında bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir hususun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

42. Başvurucu tarafından ileri sürülen ihlal iddialarının yukarıda belirtilen içtihat kapsamında kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu sonucuna varıldığından başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Diğer ihlal iddialarının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 26/5/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN